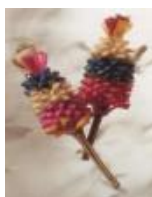

SIMBOLI VELIKE NOČI

Vsa simbolika velike noči se skupaj z datumom praznika seveda navezuje na prastaro obredje ob izteku zime in prihodu pomladi. Vsi simboli so torej znanilci pomladi in novega letnega (življenjskega) ciklusa. Marsikomu je pomlad od vseh letnih časov najbolj pri srcu, saj po dolgi zimi spet dočakamo zelenje in ptičje petje. *Pomlad nastopi 21. marca ob spomladanskem ekvinokciju* in traja kot preostali trije letni časi, tri mesece.

a) Butare

Značilno za cvetno nedeljo so v šope ali butare povezano pomladansko zelenje (npr. ljubljanske butarice, na štajerskem presmec, na Krasu in Goriškem vejnik...), kar je splošno razširjeno tako pri nas kot drugje v Evropi. Na butare po raznih slovenskih krajih navešajo tudi pomaranče, limone, jabolka, razne trakove in podobno. Butare so imele nekoč na deželi tudi statusni pomen. Večjo in lepše okrašeno, ko jo je kakšna družina imela, več je veljala. Podobno so se z butarami postavljali tudi vaški fantje.

Ljubljanske cvetne butarice so mlajšega izvora in predstavljajo predvsem sobni okras ter so posebnost in slovijo tudi na tujem. V njih je le malo živega rastlinja, največkrat šop brinja, vejica pušpana ali ciprese ali v novejšem času bršljan, glavno pa so pobarvani, umetno zaviti in naokrog prepleteni oblanci; barve so različne, še največ je belo-modro-rdečih, pogosto pa še rumena barva, roza, pa tudi druge. Butare prodajajo v Ljubljani na cvetnem trgu za stolnico in na živilskem trgu izdelovalci iz okolice Ljubljane. (D.J. Ovsec, Velika knjiga o praznikih, str. 138)

b) Jajca

Jajce kot temeljni simbol velikonočnih praznovanj je vsesplošni simbol rojstva, novega življenja. Slovenska velikonočna jajca se imenujejo tudi pisanice (Bela krajina) ali pisanke in se uvrščajo med najlepše okrašene primerke v vsej Evropi.

Nekoč so barvali jajca samo z naravnimi barvami in stari, preizkušeni recepti se dobro obnesejo. Taki pirhi so zelo lepi.

Naravne barve:

- Za barvanje jajc so najbolj učinkoviti **rjavi** in **rdeči čebulni olupki**, ki jajca glede na njihovo naravno barvo obarvajo v različnih odtenkih tople **rjave barve**.
- **Rumenkaste tone** jajc lahko dobimo z **žafanom** in **češminovimi koreninami**, vendar bo učinek boljši pri belih jajcih.

- **Zelenkaste tone** jajc lahko dobimo tako, da jajca barvamo s **špinačo**. Učinek bo boljši pri belih jajcih in veliki količini špinače. Za zelene odtenke lahko uporabimo tudi **zeleni čaj**.
- **Šipkov čaj s hibiskusom** bo jajca obarval **nežno rožnato**.

Pobarvana in okrašena jajca se ponavadi namažejo s špehovo kožo, mastjo ali oljem, da se lepo svetijo.

K pirhom, obarvanim z naravno barvo, se najbolje podajo naravni okraski, mlado zelenje, vrbove veje, ki jih lahko povežemo v venčke, forzicija, nepozebnik, mah in prve pomladne cvetice.

c) Zajec

Od kje izhaja velikonočni zajec?

V zvezi s pirhi nastopa tudi *velikonočni zajec*, ki skoraj po vsej Evropi prinaša pobarvana in pisana jajca, zlasti še otrokom. Zajec izvira iz germanskega poganskega sveta, k nam pa so ga zanesli Nemci. *V nekem tevtonskem mitu je zajec tisti, ki znese velikonočno (pomladno) jajce.*

Prijazna navada, ki sicer ni čisto naša, otrokom pa lahko naredi veliko veselje, je iskanje pirhov:

- V Angliji otroci iščejo velikonočna jajca, ki jih je zajček skrila na vrtu ali pa v kakšen kot v stanovanju.
- Nemški in madžarski otroci dobijo košek z darili, v katerih so obvezno pobarvana jajca in zajec. Ta šega se je že davno razširila po vsej Evropi.

Torej, če je zunaj suho in prijetno, skrijmo pirhe in čokoladna jajca na različna mesta na vrtu ali v okolici hiše, otroci pa naj jih iščejo vsak s svojo košarico. Da nam stvari ne bodo ušle iz rok, morda ni odveč, da iskanje nadzoruje kakšen prijazen velikonočni zajec.

VOŠČILNICE

Z razvojem tiska ali še bolje rečeno z razvojem voščilnih navad, so se božičnim in novoletnim voščilnicam pridružile še velikonočne. Na njih se poleg zajca in jajc pojavljajo še cvetlice in zelenje, kokoši, petelin in piščanci, pa tudi škrti in otroci, še posebej deklice, kot znak nedolžnosti in mladosti. Zlasti piščanci predstavljajo življenje, ki se je materiaziliralo iz jajca.

